

Janoszczyk, Jolanta

"Tekst i Dyskurs / Text und Diskurs", 3, 2010 : [recenzja]

Etnolingwistyka 23, 304-305

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Sławistyka” 11, *Słowiańskie barwy śmiechu*, red. Agnieszka Spagińska-Pruszk, Natalia Wyszogrodzka-Liberadzka, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2010, 242 s.

Tom *Słowiańskie barwy śmiechu* (jednocześnie jedenasty numer czasopisma „Sławistyka”), stanowi pokłosie międzynarodowej sesji naukowej, która odbyła się 13 maja 2008 roku w ramach obchodów dziesięciolecia Katedry Sławistyki Uniwersytetu Gdańskiego. W książce znalazły się wieloaspektowe, różnorodne tematycznie i metodologicznie analizy fenomenu śmiechu w literaturze, języku i kulturze Słowian. Autorzy podejmują zagadnienia lingwistyczne, kontrastywne, socjolingwistyczne, psycholingwistyczne, kulturoznawcze, translatologiczne i literaturoznawcze. Książka składa się z 31 artykułów umieszczonych w czterech blokach: *Językoznawstwo*, *Literaturoznawstwo*, *Kulturoznawstwo*, *Varia*. Część piąta zawiera trzy recenzje książek. Językoznawców może zainteresować: artykuł Ewy Badydy na temat aktywności słowotwórczej leksemu *śmiech* we współczesnej polszczyźnie potocznej, tekst Ewy Wojacek *Śmiech a kultura i język narodu w Polsce, Niemczech i Szwecji*, a także analizy Alicji Pstygi dotyczące leksemów *śmiech*, *uśmiech*, *chichot* oraz ich ekwiwalentów w języku rosyjskim. Zagadnienie sposobów nazywania śmiechu przez Polaków i Chorwatów podejmują Neda Pintarić i Agnieszka Spagińska-Pruszk. Język współczesnego ukraińskiego show-biznesu bada Artur Bracki, a przedmiotem analiz Tomasa Łukaszewicza są slangowe frazy słoweńskie i ich polskie odpowiedniki.

AB

„Tekst i Dyskurs / Text und Diskurs” 3, *Ubóstwo i wykluczenie społeczne / Armut und Soziale Ausgrenzung / Poverty and Social Exclusion*, red. Waldemar Czachur, Warszawa: Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, 2010, 274 s.

Kolejny tom czasopisma naukowego Instytutu Germanistyki UW, zatytułowany *Ubóstwo i wykluczenie społeczne*, zawiera rozprawę i artykuły w języku polskim, niemieckim i angielskim. Autorzy czterech pierwszych spośród umieszczonych tu artykułów odnoszą się wprost do problematyki zawartej w tytule, mianowicie: Bożena Witosz *O dyskursie wykluczenia i dyskursach wykluczonych z perspektywy lingwistycznej*, Martin Reisigl *Dyskryminacja w dyskursach*, Magda Stroińska *Discourse on Social Exclusion in the Era of Multiculturalism and Political Correctness* oraz Franz Januszek *Armut ist (k)eine Schande*.

Marek Czyżewski w artykule: *Der Film als Quelle kommunikativen Wissens und als didaktisches Mittel. Szenenanalyse von Norman Jewisons „In der Hitze der Nacht“* poszukuje m.in. odpowiedzi na pytanie o skuteczność oddziaływania przekazów antyrasistowskich oraz o sposoby wykorzystania filmu w badaniach społecznych i pracy dydaktycznej.

Analizą dowcipu jako codziennego, nieformalnego aktu mowy zajmuje się autorka tekstu: *Das Komische als dispositives Motiv der Disziplinierung* Britta Hoffarth. Inni autorzy koncentrują się na problematyce dyskursu. Bettina Radeiski w artykule *Disparate Angstthematizierung in der medialen Berichterstattung zur Vogelgrippe. Entwicklung eines Diskurskonzeptes diskursiver Rollen* omawia dyskurs medialny i jego potencjalną siłę oddziaływania na świadomość społeczną. Hans-Jörg Schwenk poświęca swój artykuł *Fachdiskurs und Expertendiskurs* dyskursowi fachowemu i dyskursowi fachowców, ze szczególnym uwzględnieniem języków leżących u ich podłoża. Treść artykułu Constance Spieß została dokładnie określona w tytule: *Lingwistyczna analiza dyskursu jako analiza wielopoziomowa. Przyczynek do problematyki wielowymiarowego opisu dyskursów z perspektywy praktyczno-naukowej*. Relacje między tekstem a dyskursem bada Bożena Witosz (*Text und/oder Diskurs in der Perspektive der polnischen Tradition der Texterforschung*). Wolfgang Heinemann (*Reflexionen zum Verhältnis von Text und Stil*) tematyzuje relacje pomiędzy tekstem

a stylem, a Łukasz Gomułka w artykule *Aksjomatyczna i kwalitatywna teoria informacji tekstowej – zarys teoretyczny* mówi o nowych osiągnięciach ważnych dla procesu analizy tekstu. Cykl artykułów kończy praca Heinza Vatera (*Zur Rolle des Kontextes bei Verhörern und Verlesern*) dotycząca pomyłek językowych powstałych wskutek błędnego zrozumienia wypowiedzi ustnych i pisemnych.

JJ

„Filologija” 15/2010, red. Aloyzas Gudavičius, Šiaulių universitetas, VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 177 s.

Kolejny tom pisma wydawanego w litewskich Szawlach (Šiauliai) zawiera 14 artykułów, traktujących o komunikacji politycznej i medialnej, teorii tekstu, problemach dyskursu naukowego, semantyce tekstów poetyckich.

Giedrė Čepaitienė (*Laiškas: monologo ir dialogo santykis*) bada relacje między monologiem i dialogiem w listach, dochodząc do wniosku, że choć pojedynczy list jest monologiem, to jednak jego natura jest dialogiczna: list ma adresata (a nie jest rozmową z samym sobą), odnosi się do tekstu (listu) poprzedzającego – jako odpowiedź albo polemika, zawiera szereg językowych znaków dialogiczności (m.in. zwroty adresatywne). Relacje między nadawcą a odbiorcą w reklamach telewizyjnych bada Rasa Dobrzinskienė (*Adresanto ir adresato santykių raiška televizijos reklamoje*). Solvegia Sušinskienė (*Nominalization as a cohesive device in British newspaper editorials*) analizuje nominalizację w artykułach redakcyjnych „The Guardian”, „The Times” i „The Daily Telegraph” z 2009 roku, posługując się metodą analizy dyskursu. Dochodzi do wniosku, że częstotliwość konstrukcji nominalnych wzrasta, jeśli artykuł ma być bezosobowy (obiektywny), statyczny, krótki i abstrakcyjny.

Z prac poświęconych teorii tekstu wymieńmy dwa artykuły. Eglė Kontutytė (*Germanistinės teksto lingvistikos tradicija: nuo teksto kaip „transfrazino vieneto” iki prototipinio teksto*) referuje rozwój rozumienia tekstu w lingwistyce niemieckiej – od tekstu jako jednostki ponadzdaniowej do współczesnych dyskusji na temat kryteriów tekstowości i pojęcia tekstu prototypowego. Diāna Laiveniece (*Teksta definīciju varianti lingvistikajā literatūrā un latviešu valodas mācību grāmatās*) omawia różne wersje definicji tekstu w gramatykach i podręcznikach łotewskich.

Dyskursowi naukowemu poświęcone są prace Susan Robins (*Ethics and aesthetics of style: the import of stylistic choices in academic prose*) i Jolanty Šinkūnienė (*Autoriaus pozicijos raiška asmeniniams įvardžiais rašytiniame akademiniam diskurse*). Druga z autorek na materiale litewskich i angielskich tekstów językoznawczych i medycznych pokazuje, jakie są międzykulturowe i międzydyscyplinarne różnice, jeśli wziąć pod uwagę ujawnianie się autora, głównie za pomocą zaimków osobowych.

Semantyką tekstów poetyckich zajmują się Rūta Kazlauskaitė (*Žydinčios aguonos vaizdinys lietuvių poezijoje*), pisząca o „obrazie mentalnym” maków w litewskiej poezji, Džiuljeta Maskuliūnienė i Regina Kvašytė (*Gėlių pavadinimų semantika Janinos Degutytės ir Arturo Guobos poezijoje vaikams*) – porównujące semantykę nazw kwiatów w litewskich i łotewskich utworach dla dzieci dwojga autorów, a także Jolanta Vaskelienė (*Lietuvių kalbos žodyne nefiksuoti dariniai ir jų funkcionavimas Antano Kalanavičiaus poezijoje*), która analizuje funkcje 341 neologizmów w poezji Antanasa Kalanavičiausa.

SW